

איך בין געווען דער קרבן

שיחה נפלאה מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

הוספה להקונטרס "כח האמונה בוקע שערי ישועה"

דא"ח מאת מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א

שנאמרו בחודשי תשרי וחשוון שנת תשפ"ה

ידוע ומפורסם הדבר, שבתקופה האחרונה דיבר רבינו שליט"א (מרן אדמו"ר מוויז'ניץ על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק) כמה פעמים ברבים, אודות שמונה עשר השנים שהיה בגלות. לאחרונה הופיע קונטרס, ובו מובאים שיחות רבינו בענין זה, ושמו "כח האמונה בוקע שערי ישועה".

בקונטרס הנ"ל מובא באריכות דברי רבינו אודות האמונה והבטחון שהיו לו בכל אותן השנים, למרות שסבל יסורים נוראים עי"ש. כל הקונטרס הוא ספר מוסר חי, הגם שהוא רק כטיפה מן הים, ממה שאני בעצמי יכול להעיד!

אני רוצה לבטא עוד נקודה, שיכולים ללמוד הרבה מרבינו שליט"א, והוא "מידת הכרת הטוב" שרואים אצל רבינו. כבר עברו שנים רבות מאותן השמונה עשר שנים, רבינו יושב היום ברומו של עולם, רבן של ישראל, ועם כל זה לעולם אינו שוכח מכל יחיד שהסתכל עליו באותן השנים, ואני כבר לא מדבר מ"בעלי האכסניה", וכל אותם האנשים שעמדו לימינו וסייעו בעדו (וכמו שאמר רבינו בעצמו, וז"ל בקונטרס הנ"ל: עצם קשיי הגלות היו בלתי קלים כלל ועיקר. את מצוקת הממון השתדלו אכן רבים וטובים להקל בעדי ולסייע לי, ואל כולם הנני רוחש הכרת טובה עצומה, איש איש בשמו הטוב, וחסדם לא יסור מאתי).

היה זה שנים ספורות קודם הסתלקותו של רביה"ק ה"ישועות משה" זי"ע, שהיתי בימי ראש השנה בקרית וויז'ניץ בבני ברק, ורבינו שליט"א הזמין אותי לאכול את סעודת ליל ראש השנה בבית אביו ה"ישועות משה". מלבד רבינו שליט"א ובניו, היו שם רק עוד אורח אחד ואנכי, ובמשך הסעודה שאלני רבינו בפרטות על כל אחד ואחד מהעיר לייקווד אשר הסתכל עליו באותן השנים, את כל אחד הזכיר בשמו, "וואס מאכט דער? וואס מאכט יענער? [מה עושה פלוני?

מה שלום אלמוני?], רבינו התעניין על מצבו הפרטי של כל אחד מהם וכמה יכולים לעזור לו.

בתקופה שהתחילה כל הפרשה הזאת, למדתי בארץ ישראל, כשרבינו עוד היה בוויז'ניץ, וראיתי מקרוב את כל הענין. המצב הזה קרע את ליבי לגורים, מיין הארץ איז אויסגעגאנגען פארן רבין שליט"א [ליבי יצא למען רבינו]. ברם בידעי את מה שרבינו גילה היום, שכל הענין היה "גזירה" על וויז'ניץ, אשר ה"ישועות משה" זי"ע ויבדלחט"א רבינו שליט"א היו "הקרבות", ואני ידעתי זאת מהרגע הראשון, כי דבר זה גילה לי הבעל חסד הנודע לשם ולתהילה הרה"צ רבי דוד לייב שווארץ זצוק"ל, אשר תיכף בתחילת הענין אמר לי: דאס איז א גזירה פון הימל! אויב דו וועסט דאווענען מיטן גאנצן הארץ, און בעטן דעם אייבערשטער "קרע רוע גזר דיננו", וועסטו זען אז סוף כל סוף וועט דער אייבערשטער אויסהערן דייע תפילות! [זהו גזירה מן השמים! אם תתפלל בכל לבך, ותבקש מהקב"ה "קרע רוע גזר דיננו", תראה שסוף כל סוף ישמע הקב"ה לתפילותיך]...

ממילא, בידעי כל זאת, יצא ליבי גם למען רבינו ה"ישועות משה" זי"ע. בעיני ראיתי, שרבינו ה"ישועות משה" לא התנהג באותן השמונה עשר שנים כבימים מקדם, במשך השנים הראיתי כמה פעמים לאותם הקרובים אלי ביותר: קוק גוט, וועסטו זען אז דער רבי - מיינענדוג דעם "ישועות משה" זי"ע - הייבט נישט אויף די הענט אזוי הויך ווי ער פלעגט טון מיט יארן צוריק, בשעת ער איז געווען ארומגערינגלט מיט אלע קינדער "כשתילי זיתים סביב לשולחנו" [תתבונן היטב ותראה שרבינו - כשכוונתי על ה"ישועות משה" זי"ע - אינו מרים את ידיו גבוה כמו שהיה עושה בימים מקדם, בשעה שהיה מוקף בכל בניו "כשתילי זיתים סביב לשולחנו"].

מהרגע הראשון, כשליבי יצא למען רבינו ה"ישועות משה" זי"ע ולהבחל"ה רבינו שליט"א, בידעי שזאת גזירה היא, גזירת גלות, וזה עצמו שרבינו שליט"א אינו נמצא סמוך לאביו ה"ישועות משה" הוא הצער הגדול ביותר שיכולים להעלות על הדעת, וכמו שרבינו בעצמו אמר עכשיו (זו"ל בקונטרס הנ"ל): עיקר הקושי היה אצלי שלא זכיתי לראות פני אבי הק', זה היה עבורי כמדקרות חרב, זה יסר אותי ביסורי נפש איומים, זה היה עבורי הקושי הנורא ביותר בכל אותם הזמנים... על כן חיפשתי בכל דרך ואופן שהוא להמתיק מעל רבינו שליט"א את צער הגלות, וכפי ששגור בפי העולם "ביז צום קרעטשמע דארף מען אויכעט האבן א טרינקל" [עד בית הפונדק צריכים ג"כ לגימה], וכמו שאנו מבקשים כליל שבת קודש "שתרחמני עוד בגלותי לגאלני", שגם בתוך הגלות צריכים גאולה פורתא, וכידוע המעשה עם רביה"ק ה"צמח צדיק" זי"ע, ואכמ"ל...

מהרגע הראשון, ליויתי את רבינו שליט"א במשך כל השמונה עשר שנים, כולן שוין לטובה, מאחורי הפרגוד. היכן שרבינו הלך, היפשתי איך להקל על יסוריו (ז"ל בקונטרס שם: חלפו עלי זמנים מרים מאד...), ושיקבלוהו בכבוד הראוי.

כשרבינו שליט"א הגיע לראשונה לביהמ"ד וויזניץ-53 בבארא פארק, היכן שהייתי שָׁבֵן טוב ומהמתפללים שם, וראיתי שרבינו יושב על גבי הספסל, מיהרתי לגשת אל ה"שמש" וזירזתי אותו: ברענג א בענקל, זיי מכבד, נעמט אים אויף שיין! [תביא כסא, תכבד אותו, תקבלו אותו כראוי].

כשמעתי שרבינו מתכוון להשתתף בשולחנו הטהור של ידי"ג ש"ב כ"ק אדמו"ר מקאסוב וצוק"ל, דפקתי על הדלת של הרבי מקאסוב, ואמרתי לו: דו גייסט באקומען אַ גרויסן גאסט דעם פרייטאג צו נאכטס, און דו זאלסט אים שיין אופנעמען! [אתה הולך לקבל כליל שב"ק זה אורח גדול, ותקבל אותו ביותרת הכבוד]...

וכן הלאה, כשרבינו שליט"א ביקר במאנטריאל, ובימות החול התפלל בבית המדרש דחסידי סקווירא, ואני בדיוק שהיתי שם לרגל שמחת החתונה בבית גיסי, אספתי את האברכים חסידי סקווירא, וסידרתי הדבר שהם יקבלו את רבינו על צד היותר טוב. כמו כן, במשך השנים הייתי מסדר שאנשים יקבלו אותו בסבר פנים יפות וכו' וכו'.

במיוחד, באותן הפעמים שרבינו שליט"א ביקר בעיר לייקווד, הייתי עומד על זה שהכל ילך כראוי ובהצלחה. שלחתי אנשים להשתתף בעת עריכת ה"באטע", והשתדלתי שיקבלו את פני רבינו בבתי מדרשים מסויימים.

פעם אחת לקחתי את רבינו לתפילת מנחה של שבת בישיבה הגדולה ד"בית מדרש גבוה דלייקווד", ורבינו עלה שם לתורה. בדרך אגב, אח"כ פנה אלי הגאון הגדול רבי ירוחם אלשיין שליט"א, ראש ישיבת לייקווד, ואמר לי: איך הער אז ער איז אין גלות, איז דא עפעס וואס איך קען ארויסהעלפן? [שמעתי שהוא בגלות, האם יש משהו שאני יכול לסייע]...

במשך השנים, שוחחתי עם רבינו שליט"א רבות בטלפון, והיה לי הזכיה לינוק ולקבל ממנו הרבה דברי תורה והנהגות ישרות, חלק גדול ממה ששומעים היום מרבינו, כבר שמעתי ממנו לפני שנים רבות.

כמו כן הייתי מוסר לרבינו שליט"א עדכונים מהנעשה ונשמע בוויזניץ. במיוחד אחר נישואי, כשהתגוררתי במשך תקופה קצרה בארץ ישראל, בשנים תשמ"ה תשמ"ט, הייתי סר לעתים תכופות אל מעונו של רבינו בצידה השני של בני ברק, לבקרו ולדרוש בשלומו, והייתי מוסר לו ידיעות מחצר הקודש.

במיוחד, באותן הפעמים שזכיתי להיות בראש השנה בוויז'ניץ, הייתי ממהר במוצאי יום טוב תיכף ב"זמן", אל עבר מעונו של רבינו שליט"א שהתגורר אז בצידה השני של בני ברק, והייתי מספר לרבינו בפרוטרוט ובהרחבה על מהלך הר"ה בוויז'ניץ. כשהייתי מגיע, כבר היה רבינו עומד מוכן ומזומן, ואף לא היה דורש בשלומי, ולא אמר לי "א גוטע וואך" או "א גוט יאר", אלא תיכף ומיד היה שואל באימה וביראה "ווי אזוי פילט דער טאטע?" [מה שלום אבא]...

אחר שהייתי מספר לרבינו משלום אביו, אז נרגע רבינו, והיה דורש בשלומי "קום אריין, א גוטע וואך, א גמח"ט", ואז היה שואל אותי לפרטי פרטים איך עברו ימי ראש השנה, והיה מתעניין על כל התפילות והניגונים, והייתי מוסר לו סקירה מליאה מכל הנעשה במשך החג, ורבינו ממש החיה את נפשו!

כמו כן, כאשר רבינו שליט"א ישב "שבעה" ל"ע אחר פטירת אמו הרבנית הצדקנית ע"ה, וישב לבדו בביתו, מלבד מה שאני בעצמי התקשרתי אליו כמה פעמים במשך ימי ה"שבעה" לנחמו, הסתובבתי בלייקווד, וחילקתי לכל ידידיו ואוהדיו פתק עם מספר הטלפון של רבינו, כדי שכל אחד יתקשר אל רבינו לנחמו. אחר כך אמר לי רבינו בעצמו: ברוך ה' אז איך האב גוטע ידידים אין לייקווד, וואס זיי האבן מיך גערופן מנחם אבל זיין [ברוך ה' שיש לי ידידים טובים בלייקווד, אשר התקשרו אלי לנחם אותי], שמעתי והחרשתי...

כמו כן, הייתי ה"וואסער טרעגער" [המוליך ומביא] של ידידי הרה"ח ר' יוסף יששכר דוב בעריש וויינבערגער זצ"ל, בעל מחבר של הספרים הנפלאים "עדות ביהוסף" על מנהגי וויז'ניץ, כאשר אני הייתי מעביר שאלות מסוימות אל רבינו שליט"א, אודות מנהגים שרצה לברר, ובמיוחד מנהגי רביה"ק ה"אמרי חיים" זי"ע. כמה פעמים ישבתי בביתו של ר' בעריש, ועברנו על כל התשובות שהשיב רבינו, וערכנו אותם כראוי באופן שיש להביאם בתוך הספר.

בדרך אגב, הייתי ג"כ המוליך ומביא אל הרה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויז'ניץ-מאנסי זי"ע, עמו הייתי בקירבה יתירה, ופעמים רבות הייתי נכנס אליו לשאול אודות מנהגי הרה"ק בעל "אהבת ישראל" זי"ע ועוד ענינים.

שנים רבות עברו מאז, אבל רבינו שליט"א אינו שוכח. הגם שהוא בעצמו אינו יודע פרטי פרטים מכל מה שעשיתי בעבורו, אבל רבינו כבר העיד ואמר: איך ווייס אז דיין הארץ איז געווען מיט מיר אלע אכצן יאר. אַ הארץ פילט אַ הארץ! [אני יודע שליבך היה עימי במשך כל השמונה עשר שנים. לב מרגיש לב]...

היה זה בשנת תשע"ז, כשרבינו שליט"א ביקר בלייקווד, בעת הנסיעה הגדולה, כאשר בא במיוחד לאסוף מעות עבור בניית בית המדרש הגדול. העסקנים ישבו

עם רבינו והסבירו לו שאם ילך להתפלל בכל הבתי מדרשים שבעיר, וילך לבקר בכל התלמודי תורה והשיבות, לא יוכלו להשיג את מטרת הנסיעה, כי לא ישאר פנאי עבור התרמת נדיבי עם. על כן אמרו העסקנים לרבינו, שהבעל אכסניה המסור, הרה"ח המפורסם ר' יוסף אטלס הי"ו - בעל האכסניה של כל אדמור"י וויזניץ, אשר זכה שביתו ישמש אז כמשכן כבוד לרבינו שליט"א - הוסיף לביתו נדבך, והכין שם בית מדרש מפואר, ושם יתפלל רבינו את כל התפילות, וכל ה"חדרים" וה"ישיבות" הרוצים לבוא, יקבל אותם רבינו שם.

לאחר מכן סיפרו לי שרבינו שליט"א הסכים לכך, אולם רבינו נענה: ס'איז דא איין פלאץ וואו איך מוז יא גיין דאווענען, און דאס איז ביים סאנטוב'ער רב, ווייל איך בין אים שולדיג "הכרת הטוב" [יש מקום אחד שאני כן מוכרח לילך להתפלל שם, וזהו אצל הרב דסאנטוב, משום שאני הייב לו "הכרת הטוב"...]...

ואכן, ביום ראשון הגיע רבינו שליט"א בהדרו אל בית מדרשינו לתפילת שחרית, ונערכו שם "הנחת תפילין" וגם "ברית" שבאו במיוחד מחוץ לעיר. אחר התפילה עלה רבינו לביתו, וערך שם "מעמד לחיים" נורא הוד, שהיה מיועד אך ורק למתפללי בית מדרשינו, ומעמד זה היה מרומם ביותר.

בכל עת שאני מגיע לוויזניץ מכבד אותי רבינו שליט"א בצורה מעוררת השתאות. פעמים רבות אני מתבייש, יש אנשים יותר נכבדים ממני, יש אנשים יותר חשובים ממני, ובודאי יש עשירים יותר גדולים ממני, אבל אני יודע שאין זה בשבילי כלל, זהו רק מחמת מידת "הכרת הטוב" של רבינו, בידעו שליבי היה עמו בכל השמונה עשר שנים.

היות שרבינו שליט"א דיבר ברבים אודות השמונה עשר שנים, על כן ביקשו ממני הרבה אנשים שגם אני אגלה קצת ממה שראיתי מקרוב באותן השמונה עשר שנים, אך היות שאני יודע שמה שרבינו סיפר היה בבחינת "מגלה טפח ומכסה טפחים", על כן עשיתי כן גם אני...

היום
אני לא יודע
כמה ימים יהיה
הטוב שליבי
אני יודע שמה שרבינו סיפר היה
בבחינת "מגלה טפח ומכסה טפחים", על כן עשיתי כן גם אני...

הקדשה בספר "עדות ביהוסף" מאת המחבר הרה"ח ר' בעריש וויינבערגער זצ"ל

דברי מרן רבינו שליט"א

שולח"ט ליל יו"ט סוכות ש.ז.

אחר ימי שהותו בבית הרפואה

משך י"ח שנים הייתי נתון במצב של 'צאתי מביתי חוצה'. הייתי י"ח שנים עם קושי נורא מחוץ לסדר העולם - ומה יותר קשה מלהיות גולה מעל שולחן האב. היתה גזירה, גזירה קשה שעמדה על כלל בית ויזניץ, איך בין גיוועהן דער קרבן, ח"י שנים לא זכיתי להמצא במחיצת אבי הק' זי"ע, ובלתי ניתן לתאר מה נוראים ואיומים הם יסורי הנפש לבן שאינו זוכה לראות פני אביו.

לא עלי לבד היו כולנה. גם אבי הק' זי"ע נשא סבל בל יתואר ובל ישוער באותן השנים, ובידעי קאמינא. הגזירה היתה על ויזניץ בכלליות, והוא בהיותו ראש בני ישראל נגללה עליו סאת סבל איום, סבל קשה עד מאד. הרבה הרבה יש עמדי לספר על כך, ויודעני אל נכון מה הנני סח עתה. אבי הק' ואני עמו היינו קרבן לישא עלינו פקודת אותה גזירה עליונה.

